

**DRAMMEN
KOMMUNE**
– et godt sted å leve

Kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan 2024-27

Hovedutvalget for arbeid, aktivitet og inkludering, 22. november 2023

Drammen i det store bildet

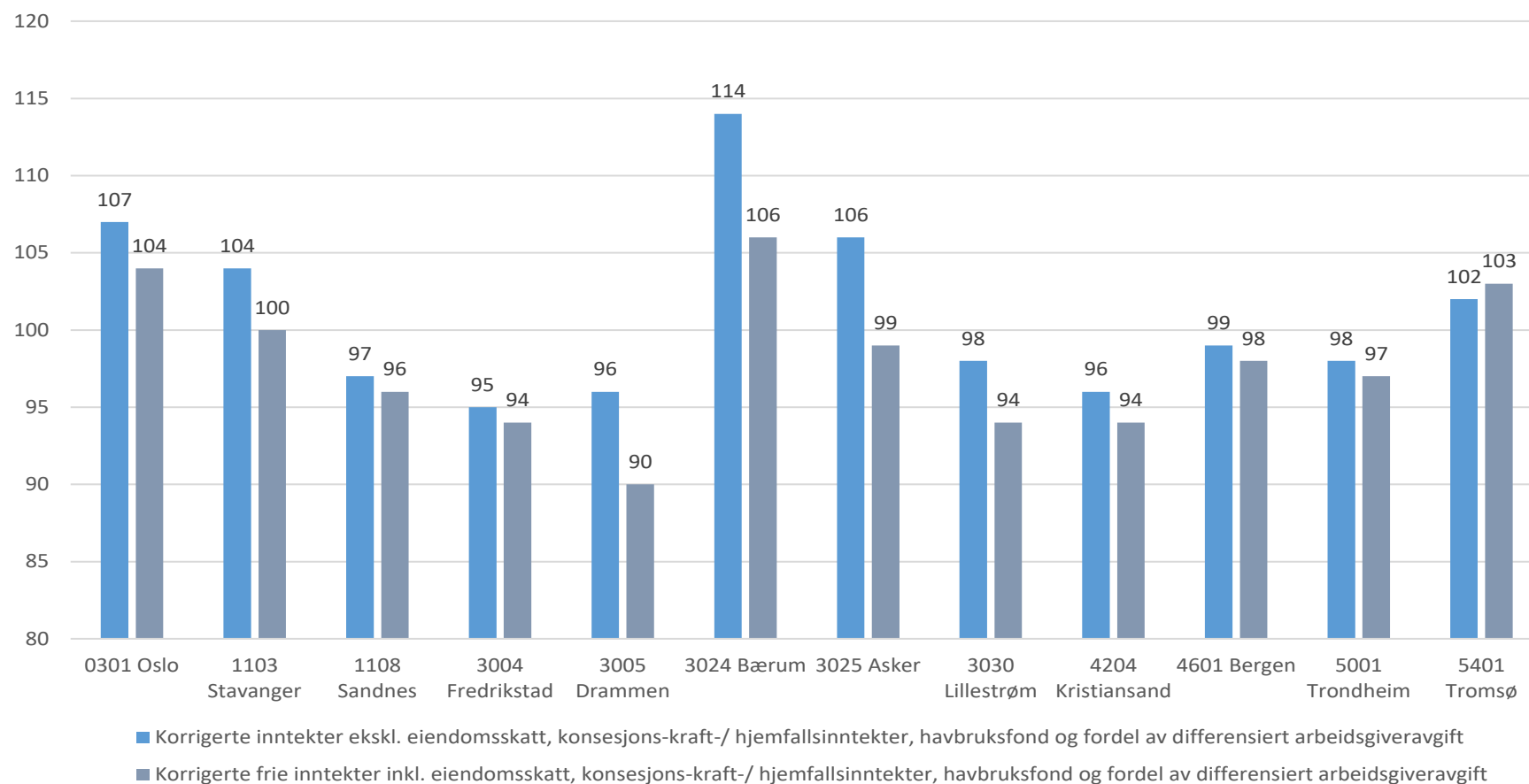
- Kommunen har stram økonomi
- Lave inntekter, men effektiv drift
- Store behov: Aldrende befolkning, levekår og investeringer
- Ikke stort nok netto driftsresultat for videre investeringer og bærekraftig driftsøkonomi
- Veksten i innbyggertall flatet ut, men noe høyere med flyktninger siste år.

Drammen har fortsatt lavest inntektsnivå blant ASSS-kommunene*

Frie inntekter i % av landsgjennomsnitt i 2022
Med og uten eiendomsskatt mv.

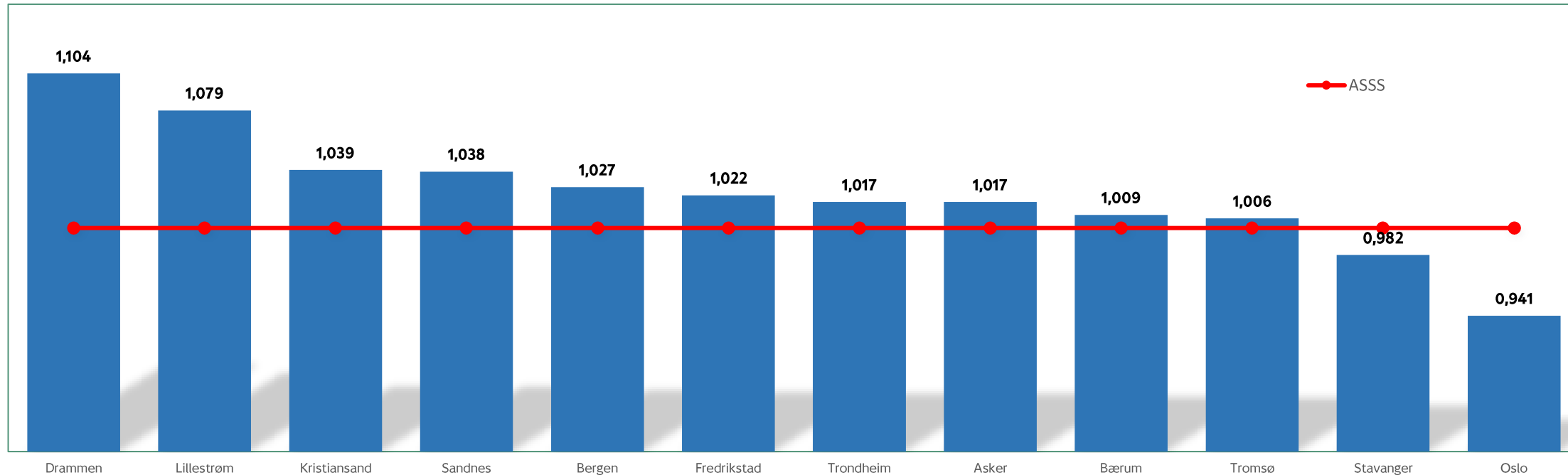

* ASSS-samarbeidet omfatter landets 12 største kommuner

ASSS: Effektivitet i 2022

Effektivitet
ASSS-snitt er 1

Budskap i HØP 23-26

Tall i 1000 kroner	Revidert budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat forslag HØP 2023-2026 (- = netto driftsoverskudd)	-43 245	-98 651	-12 391	-141 509	-144 486
<i>Resultatgrad</i>	<i>0,6 %</i>	<i>1,1 %</i>	<i>0,1 %</i>	<i>1,6 %</i>	<i>1,7 %</i>
Netto driftsresultat ex. ekstra utbytte (- = netto driftsoverskudd)	4 755	31 349	27 609	-91 509	-104 486
<i>Resultatgrad ex. ekstra utbytte</i>	<i>-0,1 %</i>	<i>-0,4 %</i>	<i>-0,3 %</i>	<i>1,1 %</i>	<i>1,2 %</i>
Netto driftsresultat ex. ekstra utbytte og nytt innsparingskrav (- = netto driftsoverskudd)	4 755	31 349	27 609	43 491	45 514
<i>Resultatgrad ex. ekstra utbytte og nytt innsparingskrav</i>	<i>-0,1 %</i>	<i>-0,4 %</i>	<i>-0,3 %</i>	<i>-0,5 %</i>	<i>-0,5 %</i>
Ekstra utbytte *	48 000	130 000	40 000	50 000	40 000
Nytt innsparingskrav				135 000	150 000

- Det økonomiske handlingsrommet er svært lite
- Behov for redusere driftskostnadene med 135 millioner kroner i 2025 og 150 millioner kroner i 2026
- I løpet av 2024 må aktuelle tiltak for å redusere driftsnivået identifiseres og vedtas for å få effekt fra 2025, og dette vil kreve politisk handlekraft

Økonomiske rammer - større utfordringer

- Budsjettutfordringene i 2024 er forsterket utover det som ble skissert i HØP 2023-26
- Flere programområder har økonomiske utfordringer og for høy fart inn i 2024
- Marginal reell vekst i kommunenes frie inntekter i statsbudsjettet
- Høyere rentenivå bidrar til å øke kommunekassens finansutgifter betydelig

Økonomiske rammer - budsjettert resultat

- Kommunekassens driftsbudsjett for 2024 viser i utgangspunktet et netto driftsunderskudd på om lag 62 millioner kroner
- For å begrense bruken av disposisjonsfondet foreslår kommunedirektøren at det allerede i 2. halvår 2024 legges til grunn et innsparingskrav på 30 millioner kroner
- Innsparingskravet i 2025 trappes opp fra 135 til 150 millioner kroner

Økonomiske rammer - krevende omstilling

- Krevende å realisere innsparinger i driften på 150 millioner kroner
- Størstedelen vil måtte komme innenfor de store tjenesteområdene
- God prosess er viktig for å ivareta kvalitet og riktig nivå på de kommunale tjenestene
- Formannskapet og hovedutvalgene vil være løpende involvert fram mot behandlingen av rammesaken i juni, som gir viktige føringer for HØP 2025-28

Forutsetninger for å lykkes

- Viktig å løfte blikket, se helheten og sammenhengene – for å kunne prioritere
- Når dere prioriterer noe, betyr det at dere velger bort noe annet
- Hvis man ikke kjenner konsekvensene av et vedtak, bør det ikke fattes
- Viktig å tenke langsiktig.
- Det er fristende å bare tenke i 4-årsperioder, men det er ikke bra for kommunen!
- Beslutningene dere tar, må stå seg over tid – hvis vi skal ha økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.

Hovedutvalg for helse og omsorg og hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering

P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

P07 Rus og psykisk helse

P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig

P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Utfordringsbildet

- Økonomisk ramme og brukervekst
- Behov for videreutvikling av innholdet i bolig- og tjenestetilbudet
- Prosjekt tjenesteutvikling innenfor programområdet
- Rekrutteringsutfordringer
- Sykefravær og nærværssatsing

Prioriteringer i henhold til satsinger i handlingsdelen

- Bo i eget hjem hele livet
- Brukermedvirkning
- Arbeid og aktivitet
- Rett bruk av kompetanse

Rammeoversikt

	Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett		391.824	391.824	391.824	391.824
Sum vedtak forrige periode		- 1.100	- 8.100	- 8.100	- 8.100
Sum budsjettendringer inneværende år		39.770	39.770	39.770	39.770
Sum lønns- og prisvekst		19.371	19.371	19.371	19.371
Konsekvensjustert ramme		449.865	442.865	442.865	442.865
Nye bofellesskap og demografi		20.000	15.000	15.000	15.000
Korreksjon redusert prisvekst 2023		- 735	- 735	- 735	- 735
Nye tiltak og realendringer		19.265	19.265	19.265	19.265
Ramme 2024-27		469.130	462.130	472.130	477.130

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027	Sum
Inventar og utstyr mennesker med nedsatt funksjonsevne	2.000	4.000	4.000	4.000	14.000
Sum investeringer Drammen kommunekasse	2.000	4.000	4.000	4.000	14.000
Kjøp av ti boenheter – heldøgns omsorg	47.000	0	0	0	47.000
Kjøp av baser – heldøgns omsorg	11.000	0	0	0	11.000
Korsveien, botilbud med base – heldøgns omsorg	16.000	40.000	10.000	0	66.000
Oppgradering av bygningsmassen	2.000	2.000	2.000	2.000	8.000
Sum investeringer Drammen Eiendom	76.000	42.000	12.000	2.000	132.000
Sum investeringer mennesker med nedsatt funksjonsevne	78.000	46.000	16.000	6.000	146.000

P07 Rus og psykisk helse

DRAMMEN
KOMMUNE
- et godt sted å leve

Kjøpplan © Kunstprosjekt «WATER» støttet av Drammen Kommune.

Utfordringsbildet

- Deltakelse i arbeid og aktivitet
  - Helsefremmende, mestringsfremmende
  - Individuell støtte og tilrettelegging på arbeidsplassen
  - tiltak/tjenester bygger på det som er viktig for bruker, brukers egne mål, ikke hva behandlingsnettverket synes er best
- For liten variasjon i bo- og tjenestetilbudet til mennesker med alvorlige rus og/eller psykisk lidelser
  - Mange kategorier brukere og derav behov
  - Uheldige konsekvenser; overliggere sykehus, feilplassering i bolig

Prioriteringer i henhold til satsinger i handlingsdelen

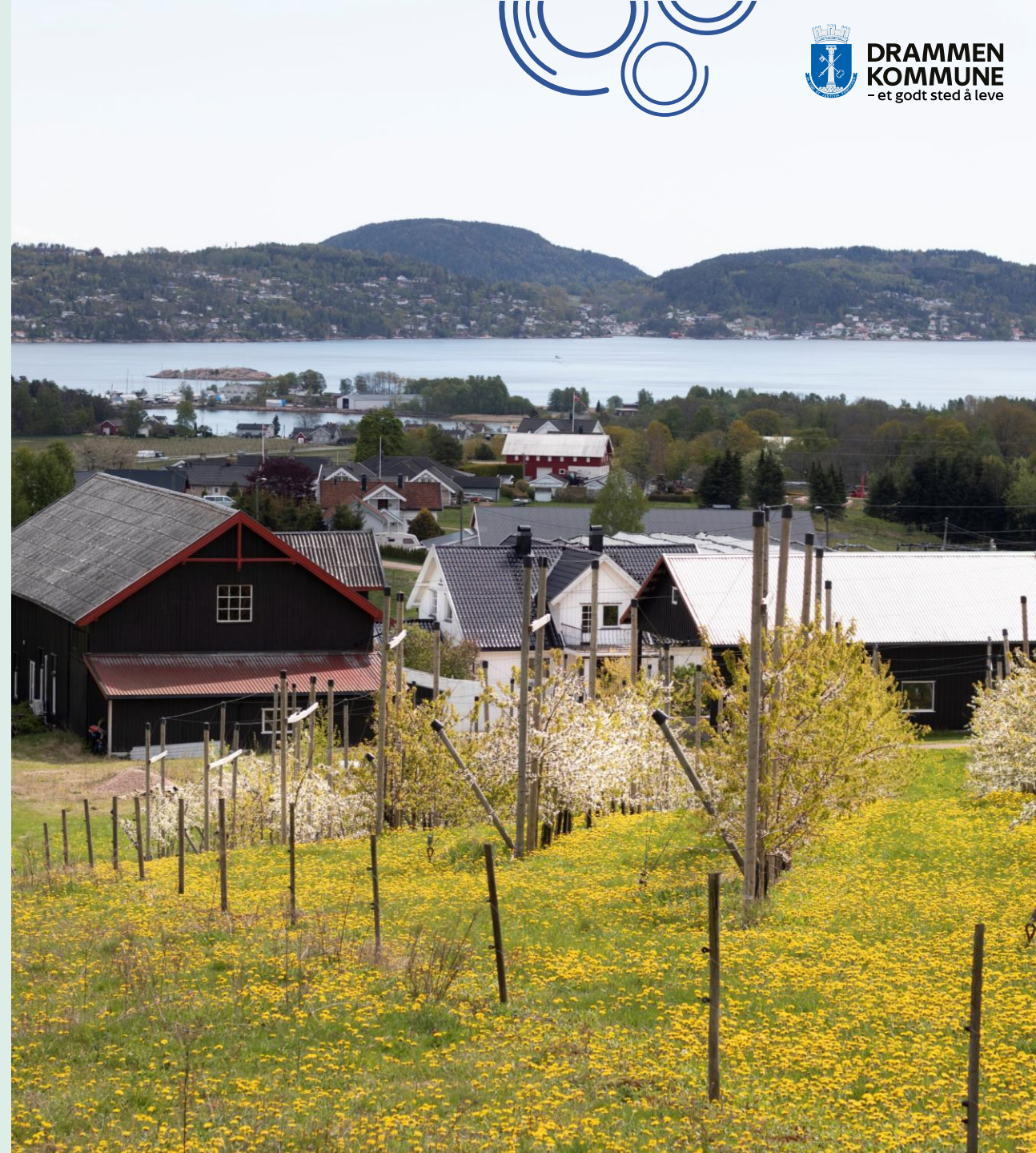
- Øke tilgjengeligheten i lavterskel psykisk helsetilbud i kommunen – lett å få finne og få hjelp
  - Lavterskel mottak – et viktig grep i 2020
  - Nettsider- brukervennlige, ikke fagvennlig
  - Brukerstyrt påmelding til tjenestene
  - Sikker samhandling videomøter
  - Videokonsultasjoner legevakt
- Styrke det tverrfaglige samarbeidet
  - Psykisk helsevern (spesialisthelsetjenesten), fastlegen, tjenestene i kommunen inkl NAV.
  - Fra stafettløp til «taulag»

Andre forhold av økonomisk betydning

- Etablere varige og fleksible botilbud for utskrivningsklare pasienter
  - Oppgaveoverføring fra stat til kommune
  - Omgjøre boliger som eksisterer
  - Drammen kommune gir gode tjenester til gruppen, samhandler godt med psykisk helsevern
- Utviklingsbehov knyttet til rehabiliteringstilbudet på Nedre Eik gård
  - Innovasjonsstrategi tidligere Drammen kommune
  - Rusbehandling med god og varig effekt handler om å bryte mønster over lang tid
  - Ikke kapasitet til flere slik gården er nå

Rammeoversikt

	Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett		158.788	158.788	158.788	158.788
Sum vedtak forrige periode		- 5.650	- 6.150	- 6.900	- 6.900
Sum budsjettendringer inneværende år		2.202	2.202	2.202	2.202
Sum lønns- og prisvekst		7.850	7.850	7.850	7.850
Konsekvensjustert ramme		163.191	162.691	161.941	161.941
Korreksjon redusert prisvekst 2023		- 341	- 341	- 341	- 341
Nye tiltak og realendringer		- 341	- 341	- 341	- 341
Ramme 2024-27		162.850	162.350	161.600	161.600

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027	Sum
Inventar og utstyr rus og psykisk helse	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Sum investeringer Drammen kommunekasse	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Forsterkede boliger og baser – heldøgns omsorg	16.000	16.000	0	0	32.000
Oppgradering av bygningsmassen	2.000	2.000	2.000	2.000	8.000
Sum investeringer Drammen Eiendom	18.000	18.000	2.000	2.000	40.000
Sum investeringer rus og psykisk helse	19.000	19.000	3.000	3.000	44.000

P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig

DRAMMEN
KOMMUNE
- et godt sted å leve

Søk Meny

Forsiden / Sosiale tjenester / NAV Drammen

NAV Drammen

Her finner du informasjon om tjenester som går inn under Lov om sosiale tjenester i NAV, som økonomisk sosialhjelp, økonomisk råd og veiledning, samt kvalifiseringsprogrammet.

Formålet med loven er å bedre levekårene til vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Her finner du [åpningstider](#) og [kontaktinformasjon til kontorene i Drammen, Svelvik og Mjøndalen](#).

Åpningstider

- ▷ Kontortid 09.00-15.00
- ▷ I åpningstiden vil du kunne benytte NAV's selvhjelps løsninger med pc, skriver/skanner og kopimaskin.
- ▷ Mottaket er bemannet daglig i perioden fra 10:00 - 14:00 hvor du kan få bistand til bruk av selvhjelps løsninger.

Utfordringsbildet

- Flere i arbeid eller aktivitet
  - Lav arbeidsledighet nå
  - Ikke samsvar med behov i marked og kompetansen som er ledig
  - Uføreandel voksende, særlig unge – tilrettelegging, kompetanse
- Dyrtid
  - Sosialhjelpsmottakere økt med 225 fra jan-september
  - Utbetaling per mottaker har økt
- Alle skal bo trygt og godt
  - Høyere rente gjør at færre klarer å betjene startlån og eie sin egen bolig

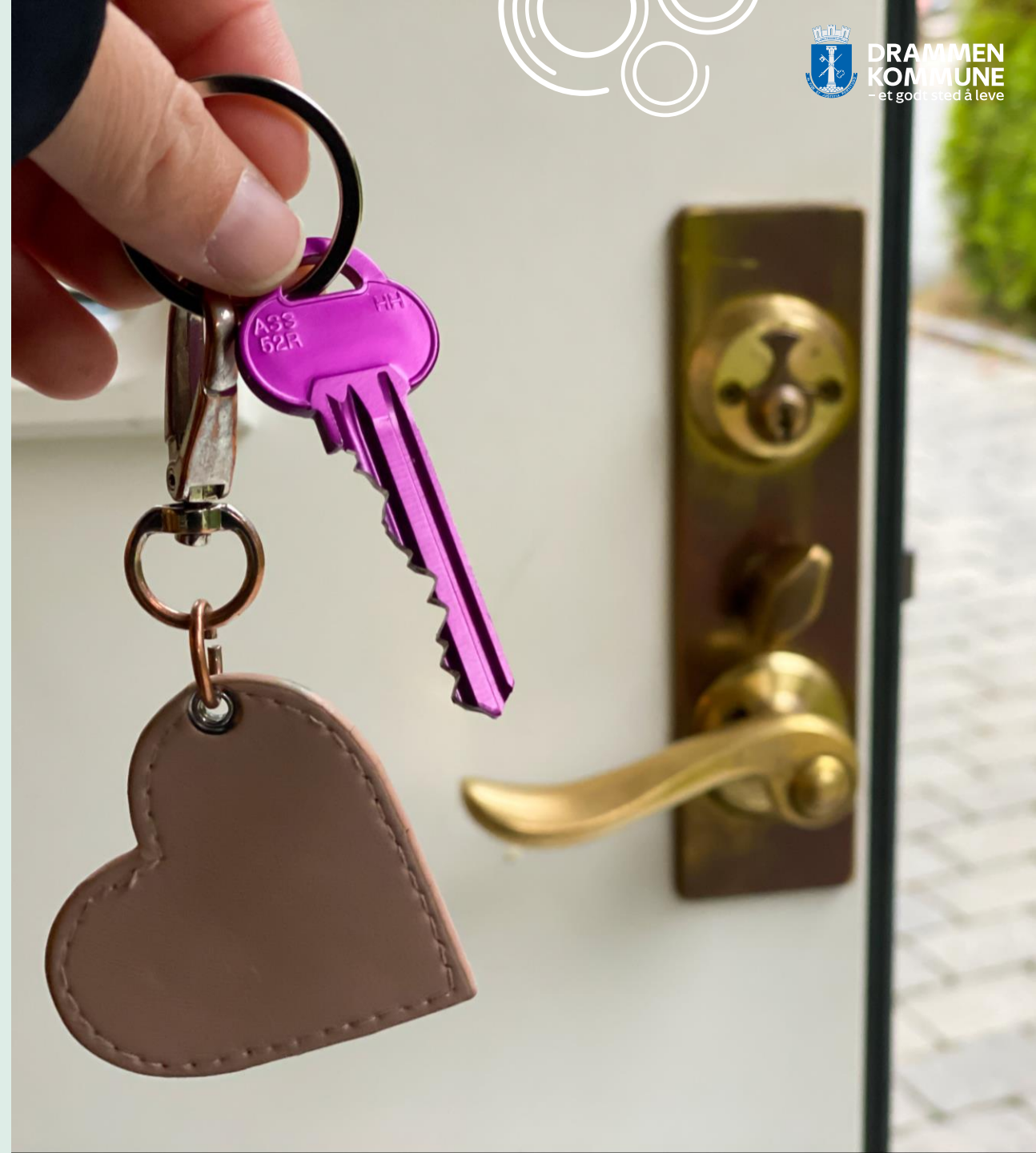
Prioriteringer i henhold til satsinger i handlingsdelen

- Levekår
  - Innbyggere med svak tilknytning til arbeidslivet prioriteres, VTA-plasser, sommerjobb ungdom
  - Innovativ anskaffelse for å få flere i jobb kan være et eksempel
- Inkludere alle i arbeid og aktivitet
  - Finne nye og videre utvikle eksisterende tiltak for å få flere ut i jobb

Virkninger av statsbudsjettet

- Forslag om økning i statlig tilbudte varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA-plasser)
- Forslag om videreføring av økte satser i bostøtten og ekstrautbetalinger til høye strømutfgifter
- Tilskudd til utleieboliger er ikke videreført i forslaget til statsbudsjett
  - Dyrere for kommunen. Må kjøpe/istandsetting/bygging utleieboliger uten støtte fra Husbanken.
  - Nå max 1 mill/prosjekt som søkes på

Andre forhold av økonomisk betydning

- Flyktninger
  - Politisk sak i desember
- Startlån – 650 millioner
  - Barnefamilier og helseutfordr. prioriteres
- Samlokalisering av NAV-kontor som innsparingstiltak 1,5 mill
  - NAV Stat deler ikke husleien lenger i Nedre Eiker og Svelvik. Ekstra kostand 1,9 mill
  - Det er svært få som møter opp ad-hoc, de når vi gjennom andre måter
- Kommunen skal til enhver tid sikre finansiering av statlig tilbudte varige tilrettelagte arbeidsplasser (VTA-plasser)
- Differensiert husleie
- Samlokalisering av krisesenteret

Rammeoversikt

	Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Opprinnelig budsjett		407.519	407.519	407.519	407.519
Sum vedtak forrige periode		- 2.774	- 356	1.244	1.244
Sum budsjettendringer inneværende år		15.210	15.210	15.210	15.210
Sum lønns- og prisvekst		19.903	19.903	19.903	19.903
Konsekvensjustert ramme		439.859	442.277	443.877	443.877
Korreksjon redusert prisvekst 2023		- 1.384	- 1.384	- 1.384	- 1.384
Nye tiltak og realendringer		- 1.384	- 1.384	- 1.384	- 1.384
Ramme 2024-27		438.475	440.893	442.493	442.493

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000 kr	2024	2025	2026	2027	Sum
Inventar og utstyr sosialtjeneste, etablering og bolig	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Sum investeringer Drammen kommunekasse	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Kommunale boliger	12.650	12.650	12.650	12.650	50.600
Oppgradering av bygningsmassen	13.200	13.200	13.200	13.200	52.800
Sum investeringer Drammen Eiendom	25.850	25.850	25.850	25.850	103.400
Sum investeringer sosialtjeneste, etablering og bolig	26.850	26.850	26.850	26.850	107.400

Total oppsummeringen og utfordringene for 2024

- Stramme økonomiske rammer med lite rom for prioritering av nye tiltak og satsinger
- Krevende, men helt nødvendig økonomisk omstilling i årene som kommer
- Vi er en lavinntekstkommune blant storbyene
- Vi leverer våre tjenester effektivt og til lav pris med god kvalitet
- Vi har til dels betydelige levekårsutfordringer og behov for å opprettholde riktig tjenestenivå til våre innbyggere
- Vi må utforske gode løsninger for hvordan vi skal levere riktige tverrfaglige og effektive tjenester i en stram økonomisk situasjon
- Nødvendig å se på strukturgrep innenfor flere sektorer for å redusere kostnadsnivået

Spørsmål/avklaringer?

**DRAMMEN
KOMMUNE**
- et godt sted å leve